

DEMO- KRATIA- KASVATUS POLARISAATION AJASSA

**ANNIINA LEIVISKÄ, TUIJA KASA, IIDA PYY,
TARNA KANNISTO & IVAN ZAMOTKIN**

Gaudeamus

Teoksen kirjoittamista on tukenut Koneen Säätiö.

Copyright © 2025 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Tuomo Parikka

KL 38, 11, 30 • UDK 37, 1, 3

ISBN 978-952-345-304-3

Painopaikka: Printon Trükikoda, Tallinna 2025

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	11
2. DEMOKRATIAN MONET KASVOT: YHTEISYMMÄRRYSTÄ VAI ERIMIELISYYDEN HALLINTAA?	27
Miksi demokratiaa?	28
Perustuuko demokratia konsensukseen vai konflikteihin?	33
Demokratian teoriat näkökulmina polarisaatioon ja demokratian kriisiin.	50
3. DEMOKRATIAKASVATUS JA POLIITTINEN POLARISAATIO	60
Mitä on demokratiakasvatus?	61
Demokratiakasvatus suomalaisissa kouluissa	65
Demokratiakasvatus: poliittisesti neutraalia vai puolueellista? ..	71
Yhteisymmärrys ja erimielisyys demokratiakasvatuksessa	81
Demokratiakasvatus ja sananvapaus	90
4. OIKEUDENMUKAISUUS JA EPÄOIKEUDENMUKAISUUS DEMOKRATIAKASVATUKSESSA	98
Koulut julkisina instituutioina	99
Oikeudenmukaisuus kasvatuksessa ja koulutuksessa	110
Rakenteellinen näkökulma demokratiakasvatukseen.	119
Identiteetti ja oikeudenmukaisuus demokratiakasvatuksessa ..	125

5. IHMISOIKEUSKASVATUS: IHMISOIKEUDET	
   OIKEUDENMUKAISEN DEMOKRATIAN YTIMESSÄ.....	141
Mitä ihmisoikeudet ovat?.....	142
Mitä on ihmisoikeuskasvatus?	147
Ihmisoikeuskasvatuksen filosofinen perusta ja jännitteet	155
Uudistuvia ihmisoikeuskasvatuksen muotoja	165
Ihmisoikeuskasvatus polarisaation ajassa	173
6. DEMOKRATIAKASVATUS TOISIN SILMIN:	
   POLIITTINEN TOIMINTA, AKTIVISMI JA TUNTEET.....	178
Radikaalidemokraattinen lähestymistapa	
demokratiakasvatukseen	180
Poliittisen kasvatuksen haasteet	189
Poliittiset tunteet kasvatuksessa ja koulutuksessa	195
7. DEMOKRATIAKASVATUS UUDEN YHTENÄISYYDEN RAKENTAJANA..	208
Kohti yhtenäisyyttä lisääntyvän erimielisyyden keskellä.....	212
Lopuksi	223
LISÄLUKEMISTO	228
VIITTEET.....	234
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	244
ASIA- JA HENKILÖHAKEMISTO.....	267
KIRJOITTAJAT.....	271